

**Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Çevresel Etki
Değerlendirme (ÇED) Alanında Kapasitesinin
Güçlendirilmesi için Teknik Yardım Projesi**

**Kitapçık B56
(Ek I – 42; Ek II – 32)**

Turizm Konaklama Tesislerinin Çevresel Etkileri

I. GİRİŞ

Bu belge turizm konaklama tesislerinin çevresel etkileri konusunda temel seviyede bilgi vermek amacıyla hazırlanmıştır.

Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) alanında fikir sahibi olmak isteyenler ve planlanan yatırımların temel çevresel etkileri hakkında bilgilenecek isteyen halk, yatırımcı ve diğer ilgili kurum ve kuruluşlar ile onların temsilcileri bu belgenin hedef kitesidir.

Bu belgeye konu olan tesisler ÇED Yönetmeliği'nin;

- Ek-I listesinin 42. Maddesi "Turizm konaklama tesisleri: Oteller, tatil köyleri ve/veya turizm kompleksleri ve benzeri, (500 oda ve üzeri)" ve,
- Ek-II listesinin 32.Maddesi "Turizm konaklama tesisleri: Oteller, tatil köyleri, turizm kompleksleri vb. (100 oda ve üzeri)"

kapsamında yer almaktadır.

II. SEKTÖRÜN KISA TANITIMI

Temel turizm kategorileri tatil, iş, akademik ve medikal olarak ayrılmaktadır.

Tatil turizmi aşağıdaki alt kategorilere ayrılmaktadır:

- Kıyı ve Deniz Turizmi: sahiller, adalar, nehir ağızları, mercan kayalıkları, okyanuslar ve tekne gezintisi ile dalış dahil olmak üzere gerçekleştirilen seyahat.
- Doğal Karasal Alan Turizmi: kıyıda bulunmayan, vahşi hayatın tecrübe edilmesine ve diğer doğal ve kültürel/arkeolojik alanların ziyaretine yönelik turizm.
- Kültürel Miras Turizmi: yeni bir kültür hakkında bilgi edinmek ve deneyim elde etmek amacıyla gerçekleştirilen seyahat.
- Kentsel Kültür Turizmi: şehirdeki turistik yerleri görme, müze ziyareti ve tarihi tur yapmak amacıyla gerçekleştirilen seyahat.
- Spor Turizmi: belirli bir sporu (örneğin profesyonel takımlar, turnuvalar, Olimpiyatlar, Dünya Kupası) izlemek veya yapmak amacıyla gerçekleştirilen seyahat.
- Sağlık Turizmi: yolculuğun sonunda daha iyi hissetmek amacıyla gerçekleştirilen seyahat (kaplıcaya gitmek, yoga yapmak veya sadece rahatlamak için seyahat etmek).

III. ÇEVRESEL ETKİLER

III.1. İNŞAAT ÖNCESİ VE İNŞAAT SÜRECİ

İnşaat öncesi ve inşaat faaliyetleri sırasında aşağıda belirtilen çevresel etkiler dikkate alınmalıdır:

III.1.1. Gürültü ve Titreşim

- altyapı (ulaşım yolları vb.), hafriyat ve inşaatında kullanılan makinelerden kaynaklı gürültü,
- trafikten kaynaklı gürültü (hafriyat toprağının taşınması, inşaat malzemelerinin, şantiyeye ulaştırılması vb.),
- inşaat faaliyetlerinde kullanan makinelerden kaynaklı titreşim.

III.1.2. Hava kirliliği

- Özellikle kumlu ve kurak bölgelerde tozlu yüzeylerin ve hafriyatın, rüzgâra maruz kalması ve/veya inşaatla ilgili trafik faaliyetlerinden kaynaklı toz emisyonu,
- İnşaat makineleri ve trafikten kaynaklı emisyonlar (NO_x, PM₁₀ ile benzen).

III.1.3. Atıklar

- İnşaatın kaynaklı tehlikesiz atıklar (beton, tuğlalar, iskeleler, kablolar, hatlar, borular vb.),
- İnşaatın kaynaklı tehlikeli atıklar (kullanılmış yağ filtreleri, kontamine temizlik malzemeleri vb.).

III.1.4. Toprak

- Hafriyat toprağı,
- Şantiyedeki önceki faaliyetler sonucu hafriyat toprağının kontamine olması,
- Kaza veya makine arızası sonucu toprak kirliliği,
- İnşaat faaliyetleri (saha temizliği, hafriyat) sırasında yağmur ve rüzgâr nedeniyle oluşan toprak erozyonu.

III.1.5. Su

- Kazı ve hafriyat işleri sırasında drenaj sisteminin değişmesi,
- Yeraltı su seviyesinde değişiklikler,
- Faaliyet alanları yakınındaki su kaynaklarında sediman birikimi.

III.1.6. Doğal unsurlar

- Etkilenen alanın topografyasındaki değişimden kaynaklı toprak sıkışması, erozyon ve sedimentasyon,

- Projelerde su sporu tesisleri de (rihtımlar, yapay sahiller, havuzlar vb.) dahil edildiğinde nehir, deniz veya nehir su kalitesi üzerinde etkiler,
- Saha temizliği, erişim yolları ve zorunlu tesisler (su kaynağı, enerji, sıhhi tesisat vb.) nedeniyle meydana gelen, flora, fauna ve ekosistemler üzerindeki etkiler,
- Gürültü, insan varlığı ve ağır makine kullanımı nedeniyle meydana gelen, fauna üzerindeki etkiler,
- Panoramik peyzaj üzerindeki etkiler (kültürel kaynaklar da dahil olmak üzere),
- Arkeolojik ve kültürel miras alanlarına, yüksek nüfusa sahip merkezler üzerine etkiler,
- Turistik tesislerden kaynaklı çevredeki geleneksel arazi kullanımının ve ilgili faaliyetlerin (avcılık, balıkçılık, madencilik vb.) kısıtlanması.

III.1.7. Su tüketimi

- İnşaat yapmak amacıyla (beton), rekreasyon altyapılarında (yüzme havuzları) veya temizlik ve bakım işleri sırasında su kullanımı.

III.1.8. Hammadde tüketimi

- Projenin büyüklüğüne bağlı olarak yapı malzemeleri (odun, taş, kum vb.) değişiklik gösterir.

III.1.9. Enerji tüketimi

- Makineler için yakıt ve aydınlatma için elektrik tüketimi.

III.2. İŞLETME AŞAMASI

III.2.1. Gürültü ve titreşim

- İnsan faaliyetlerinden kaynaklı gürültü ve titreşim,
- Trafikten ve bakım makinelerinden kaynaklı gürültü ve titreşim.

III.2.2. Hava kirliliği

- Isıtma, soğutma ve mutfak havalandırma sistemlerinden kaynaklı kirletici emisyonlar,
- Araçlardan ve makinelerden kaynaklı gaz emisyonu,
- Atık yakılmasından kaynaklı duman,
- Atıksu arıtma tesisi veya mutfaklardan kaynaklı koku emisyonları.

III.2.3. Atıklar

- Tehlikesiz atıklar,
- Atık yönetim sistemi ihtiyacının artması,
- Yakıtlar, çözücüler, yağlar, hidrolik sıvıları, antifrizler, gübreler, böcek ilaçları vb. içeren tehlikeli atıklar,
- Atıksu arıtma tesisinden kaynaklı çamur.

III.2.4. Toprak

- Kaza veya makine arızası sonucu toprak kirliliği,
- Yollar ve patikalar üzerinde yürüyüşü sayısının artmasından kaynaklı toprak erozyonu riski.

III.2.5. Su

- Daha geçirimsiz yüzeylerin (park alanları, spor sahaları vb.) inşa edilmesinden kaynaklı su seviyesi değişiklikleri,
- Su tabakası ve yer altı suyu kalitesinde değişiklikler,
- İnsan ve araç trafiğinden kaynaklı, su kaynaklarında sediman birikimi,
- Gemi ve motorların kullanımından kaynaklı su kirliliği (sahiller, limanlar, marinalar vb.)
- Soğutma sistemlerinden kaynaklı deşarjlar nedeniyle sıcaklık değişimleri.

III.2.6. Doğal unsurlar

- Etkilenen alanın topografyasındaki değişiklik nedeniyle, toprak sıkışması, erozyon ve sedimentasyon,
- Su sporu tesisleri (rıhtımlar, yapay sahiller, havuzlar vb.) bulunması durumunda nehir, deniz su kalitesinde değişiklikler,
- Ziyaretçilerden kaynaklı yoğun insan varlığından ve kaynak ihtiyacından (su kaynağı, enerji, sıhhi tesisat vb.) dolayı, flora, fauna ve ekosistemler üzerindeki etkiler,
- İnsan varlığı ve makine ile araç kullanımından kaynaklı gürültünün fauna üzerindeki etkileri,
- Göç yollarının ve üreme, yuvalama alanlarının bozulması,
- Yerel ve / veya göçmen yaban hayatın zarar görmesi ve yer değiştirmesi (gürültü, titreşim, ışıklar ve insan varlığı fauna üzerine olumsuz etkiler),
- Köyler ve yerleşim birimleri üzerindeki etkiler (belirli dönemlerde ziyaretçilerin yoğun barınma, ulaşım, iletişim, sağlık vb. ihtiyaçlarından kaynaklı),
- turist varlığı nedeniyle geleneksel faaliyetlerin (avcılık, balıkçılık, madencilik, marketler vb.) kısıtlanması,
- Kamusal hizmetler (sağlık, güvenlik, taşımacılık vb.) üzerinde yük artışı,
- Olumlu etki olarak, yerel nüfusun iş imkanlarının veya gelirinin artması, hizmet servislerine rehberlik, yemek hizmetleri, taşımacılık, alışveriş gibi hizmetlerin eklenmesi.

III.2.7. Su tüketimi ve atıksu

- İçme suyu ihtiyacı, rekreasyonel (yüzme havuzu) ve sulama (golf sahası, bahçeler) faaliyetler gibi amaçlarla kullanılmak üzere su kaynağı ihtiyacında artış,
- İhtiyaçların karşılanması için yeni kuyu ve rezervuar gerekliliği,
- Yerel atıksu arıtma tesisine gelen atıksu miktarında artış.

III.2.8. Hammadde tüketimi

- Ziyaretçilerden kaynaklı yiyecek ve su ihtiyacı,
- Bakım faaliyetleri nedeniyle inşaat malzemesi ihtiyacı.

III.2.9. Enerji tüketimi

- Büyük tatil köylerinde gerçekleştirilen gösteriler, diskolar, eğlence parkları ve gece aktivitelerinde kullanılan ışık, ses ve makineler için enerji ihtiyacı.

III.3. KAPAMA / İŞLETMEDEN ÇIKARMA

Kapama faaliyetleri sırasında aşağıda belirtilen çevresel etkiler dikkate alınmalıdır:

III.3.1. Gürültü ve titreşim

- Teknolojilerin ve ekipmanların sökülmesinde, binaların ve tesislerin yıkımında kullanılan makinelerden kaynaklanan gürültü,
- Trafikten kaynaklı gürültü.

III.3.2. Hava kirliliği

- Hafriyat ve tozlu yüzeylerin, rüzgar ve/veya kapama faaliyetlerinden kaynaklı trafiğe maruz kalması sonucu toz emisyonu,
- ekipmanların sökülmesinde, yıkım ve kazı işlerinde kullanılan makinelerden kaynaklı kirlenici emisyonlar.

III.3.3. Atıklar

- Kapama faaliyetlerinden kaynaklı tehlikeli katı atıklar. (eski binaların yıkımında asbest ortaya çıkabilmektedir),
- Kapama faaliyetlerinden kaynaklı tehlikesiz katı atıklar.

III.3.4. Toprak

- Kule temelleri veya yeraltı kanallarının kaldırılması sonucu ortaya çıkan deliklerin doldurulması amacıyla toprak kullanımı,
- Peyzaj restorasyonu ile çevre eski haline mümkün olduğunca çabuk dönebilmektedir.

III.3.5. Diğer etkiler

- Sökme işlemleri sırasında meydana gelen geçici etkiler, tüm tesisler kaldırıldıktan sonra ortadan kalkmakta ve bölgedeki bakir alanlar iyileştikçe flora ve fauna da eski haline dönebilmektedir.

IV. ÖZET

Turizm konaklama tesislerine ilişkin başlıca çevresel etkiler aşağıdaki gibidir:

- gürültü,
- hava emisyonları,
- aıksu,
- atıklar ve,
- doğa (flora ve fauna, ekosistemler, koruma alanları, peyzaj, vb.) üzerindeki etkilerdir.